

(Данас, 24.9.2010)



Кинеска влада дуго је користила необично оштар језик да докаже свој суверенитет над спорном територијом у међународним водама близу својих обала. То је водило јачању тензија нарочито између Кине и САД.

Недавно је америчка државна секретарка Хилари Клинтон нагласила да је Обамина администрација спремна да се умеша и помогне доношењу поштеног решења спорова у Јужном кинеском мору. Портпарол кинеске владе, међутим, осудио је овакав иступ као повратак на дане када је Америка мислила да може и да треба да обузда Народну Републику Кину.

Један од начина да се интерпретира кинеска реторика и њен оштар одговор на здружене америчко-јужнокорејске војне маневре лежи у индикацији да је кинеским лидерима порасло самопоуздање те да једва чекају да покажу свету своју јачину.

Реалност је, међутим, много сложенија. Ближи увид открива да су речи и дела председника Ху Ђинтаоа често обликоване мешавином несигурности и шепурења те да се кинески званичници наизменично играју речима са државним успоном.

Наравно, постоје тренуци када кинески лидери изгледају као људи који знају да су успешни и желе то другима да покажу. И пре садашњих дипломатских контроверзи, кинески лидери су знали привући пажњу на то како су њихови стимулативни програми много ефикаснији од мера које је донела Обамина администрација у борби са негативним ефектима финансијске кризе.

Ипак, када је објављена вест прошлог месеца да је Кина званично сменила Јапан са места број два економске силе света, уместо да се гласно дичи како је престигла дугогодишњег ривала те да се примакла месту број један, које припада САД, влада у Пекингу издала је саопштење у којем наглашава да су они и даље „сиромашна земља у развоју“.

Како је рекао политички научник Кевин Обрајан, кинеска спремност на компромис са домаћим демонстрантима уместо да третира све форме колективног деловања као субверзивне, може се посматрати као одраз растућег осећаја безбедности.

Насупрот овоме, неки од кинеских потеза који највише узнемиравају могу да се тумаче као претерани осећај несигурности. Треба само размотрити суров третман критичара Лиа Ксиаобаоа, који је осуђен на 11 година затвора на основу оптужби за субверзију покретањем интернет петиције која је привукла шампионе грађанских слобода. Да ли би владајућу елиту пуну самопоуздања толико уплашио његов активизам?

Од краја 1980-их до 2000, многи посматрачи представљали су Комунистичку партију као неког ко стоји на једној ноzi, ко ће сигурно подлећи „лењинистичком изумирању“ које је почело падом комунизма у Европи. Међутим, Комунистичка партија Кине опстаје и дан-данас. Аеродромске књижаре које су некада продавале књигу Гордона Г. Чанга „Долазећи колапс Кине“ сада нуде Мартина Жака „Када Кина влада светом“.

Зашто онда кинески владари настављају да сумњају и страхују и зашто избегавају етикете Кине као суперсиле?

Потцењивање кинеског успона има практичне користи. Од помоћи је да буде виђена као „сиромашна земља у развоју“, а не економски гигант, јер се очекује да развијене државе учине много више у борби против великих глобалних изазова. Истовремено, кинеска реалност јесте да је она још „сиромашна“ земља у погледу дохотка по глави становника. Поједини делови земље су сличнији деловима земаља у развоју.

Расцеп личности кинеског руководства објашњава редак феномен који је бивша саветница у америчком Стејт департменту Сузан Ширк навела у својој књизи „Кина: Крхка суперсила“. Када је поменула наслов своје књиге америчким пријатељима, они су се питали зашто је употребила реч „крхка“, док су кинески пријатељи рекли да је називање њихове земље „суперсилом“ преурањено. Аутсајдери су све више убеђени да је Кина суперсила и да је потребно да покаже да може бити одговорна. Али кинески владари само понекад прихвате ту ознаку док се партија каткада понаша као да има слабу власт.

Зашто кинеско руководство упорно одбија етикету суперсиле

Пише: Џефри Вазерстром
недеља, 26 септембар 2010 16:01

(Аутор је професор историје на Универзитету Ирвин у Калифорнији. Његова недавна књига носи назив *Кина у 21. веку: Шта сви треба да знају*)